

บทคัดย่อ

การแพทย์พื้นบ้าน เป็นภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพของประชาชนชาวไทยมาเป็นเวลานาน เป็นระบบการแพทย์ที่เกิดจากการเรียนรู้ การถ่ายทอด การสั่งสมและการผสมผสานของท้องถิ่น จนกระทั่งการแพทย์แผนปัจจุบันได้เข้ามาสู่สังคมไทย มีการสร้างโรงพยาบาลและโรงเรียนแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของระบบการแพทย์พื้นบ้านที่กำลังเสื่อมถอยและลดบทบาทลง การแพทย์พื้นบ้านจึงไม่ได้รับความสนใจทั้งจากภาครัฐและประชาชน และมีการตีกรอบด้วยกฎหมายไม่ให้มีการพัฒนา ระบบการแพทย์พื้นบ้านนอกจากจะไม่เจริญแล้ว การถ่ายทอดความรู้ขาดมาตรฐาน มีการถ่ายทอดความรู้อย่างผิด ๆ มีการอวดอ้างสรรพคุณที่เกินจริง ความเสื่อมนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาของการแพทย์แผนปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการรับเอาแนวความคิดในการพัฒนามาจากตะวันตก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และวิถีชีวิต รวมถึงระบบความสัมพันธ์ของยาขอมหาวน

จากการศึกษาจะเห็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านสามารถแบ่งออกเป็น 2 ยุคสมัยคือ 1) การถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านแบบโบราณ และ 2) การถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านแบบปัจจุบัน ซึ่งจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1.การถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านแบบโบราณ การถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านแบบโบราณจะมีการทดสอบเรื่องคุณธรรมของผู้รับการถ่ายทอดเสียก่อนว่า มีคุณธรรมพอที่จะเป็นแพทย์พื้นบ้านหรือไม่ หรือมีการดูดวงของผู้รับการถ่ายทอดว่ามีความเหมาะสมในการที่จะเป็นแพทย์พื้นบ้านได้หรือไม่ เนื่องจากความเชื่อที่ว่าถ้าถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านให้กับคนที่มิมีคุณธรรมแล้ว ผู้รับการถ่ายทอดก็จะนำเอาความรู้นี้ไปช่วยรักษาพยาบาลแก่ผู้เจ็บป่วย แต่ถ้าถ่ายทอดให้กับคนไม่มีคุณธรรม ก็จะนำความรู้นี้ไปใช้ในการหลอกลวงผู้อื่น

2.การถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านแบบปัจจุบัน ผู้รับการถ่ายทอดจะต้องมีการสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ ในสาขาต่าง ๆ โดยจะมีการขึ้นใบสมัครที่กระทรวงสาธารณสุข เพื่อแสดงว่าได้อบรมศึกษาหรือรับการถ่ายทอดภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านจากแพทย์พื้นบ้าน ซึ่งผู้ถ่ายทอดนั้น จะต้องมีความประพฤติตามพระราชบัญญัติประกอบโรคศิลปะและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ และจะมีสิทธิสอบเมื่อทำการขึ้นใบมอบตัวเป็นศิษย์แล้วตามระยะเวลาที่กำหนด คือ เกณฑ์กรรม 1 ปี และเวชกรรม 3 ปี ทั้งผู้หญิงและผู้ชายสามารถสอบได้ ข้อสอบจะเป็นแบบข้อเขียนเกี่ยวกับทางด้านวิชาการและกฎหมาย แต่ในแต่ละปีจะมีผู้สอบผ่านได้น้อย เพราะสอบตกในด้านกฎหมาย